

Obraćanje Visokog predstavnika Paddyja Ashdowna na konferenciji za medije o reformi pravosuđa

Reforma pravosuđa u Bosni i Hercegovini

Sadašnji status, budući izazovi

Želio bih prvo da se zahvalim sutkinji Surlien za Finalni izvještaj IJC-a i izvanredne napore u radu i požrtvovanost koju je pokazala za vrijeme mandata na funkciji direktorice IJC-a.

Jasno je da bez njene vizije, dalekovidnosti i požrtvovanosti mandat IJC-a ne bi bio završen sa ovakvim uspjehom.

Htio bih da se zahvalim svima vama koji ste se ovdje danas okupili.

Predstavnicima ministarstva pravde, bivšim i sadašnjim članovima Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, pripadnicima pravosudnih institucija na svim nivoima, članovima Advokatske komore i Udruženja sudija, osoblju Sekretarijata Visokog sudskog i tužilačkog vijeća i mnogim drugima.

Vi ste svi pozvani danas jer ste dali doprinos ogromnom zadatku na kojem smo se svi angažirali.

Bez vas, postignuća u ovoj oblasti reforme pravosuđa ne bi bile moguća.

Sutkinja Surlien je naglasila neka od postignuća IJC-a ostvarenih u oblasti reforme pravosuđa u toku protekle tri godine. Ja bih na tu listu dodao još nekoliko **posebnih**

ostvarenja – koja se odnose na mandat IJC-a, iako nisu striktno u okviru njega. Posebno mislim na sljedeće:

- uspostava Državnog suda i Posebnog vijeća za organizirani kriminal i korupciju
- predstojeće osnivanje Vijeća za ratne zločine u okviru Državnog suda
- i, restrukturiranje Tužilaštava.

Državni sud Bosne i Hercegovine, od kako je počeo sa radom u januaru 2003. godine, radi na predmetima međuentitetskog, međunarodnog i organiziranog kriminala. U 23 mjeseca od toga datuma, posebna vijeća Državnog suda i Tužilaštva stekla su reputaciju neumoljivog i neumornog tragača za istinom, bez obzira gdje ih ta potraga vodila. Oni si pokazali da u novoj Bosni i Hercegovini niko više ne može da se samozadovoljno uzda u pretpostavku da je previše moćan, previše bogat ili da ima previše dobre veze da bi bio izveden pred lice pravde da odgovara za počinjena krivična djela.

Ja sam rekao kada sam došao u Bosnu i Hercegovinu da će vladavina zakona biti moj prvi prioritet i da će se jednako odnositi na svakoga, bez obzira o kome se radilo ili kakve imaju prijatelje. Tužilaštvo BiH i Posebna vijeća Državnog suda ispunjavaju to obećanje. I oni će tako raditi i dalje u sedmicama i mjesecima ispred nas – u to budite uvjereni.

Ništa po mome mišljenju nije važnije od razbijanja mentaliteta nekažnjivosti za krivična djela koji se razvio čak i na najvišim nivoima vlasti u BiH. Mi smo doveli međunarodne tužioce i sudije da pomognu razbiti ovu predodžbu. Oni neće ostatu ovdje zauvijek. Ali će biti tu dok se posao ne uradi. Nadam se i vjerujem da mogu računati na vašu stalnu podršku.

Ono što je sada postalo nova, neprijatna stvarnost za sve one koji su se u proteklim godinama bogatili od organiziranog kriminala i korupcije brzo će postati isto toliko realna i za one koji su dobrim dijelom prošlog desetljeća živjeli sa

tajnama svojih zločina počinjenih tokom rata.

Gonjenje ratnih zločina u Bosni i Hercegovini je od suštinskog značaja ako želimo ne samo da se izvrši pravda nego i da se to izvršenje vidi – što je osnovni preduslov dugog i teškog procesa pomirenja koje je još pred nama.

Ja nemam sumnji da će buduće generacije građana BiH prepoznati ulogu koju će igrati Sud BiH u podvlačenju crte ispod rata i izgradnji bolje, evropske budućnosti za ovu zemlju.

Još jednom, pozdravljam sve one koji ulažu velike napore da ova vizija postane stvarnost.

Pozdravljam i one koji su radili na herkulovskom zadatku **harmonizacije i restrukturiranja** sistema tužilaštva u Federaciji i Republici Srpskoj, što je bio proces koji se bavio rješavanjem najvažnijih sistemskih problema sa kojima su se tužioci suočavali u cijeloj zemlji.

Ukidanjem općinskih i osnovnih tužilaštava, unaprijedili smo efikasnost sistema tužilaštva na način da smo unijeli izvjesnu dozu udaljenosti između tužioca i optuženog, a istovremeno smo umanjili i troškove sistema.

A rezultat? Sada imamo temelje za razvoj jakog i profesionalnog tužilaštva koje je sposobno da se bori sa ozbiljnim kriminalom.

Ova postignuća, dakle, reforma sistema tužilaštva i stvaranje Državnog suda sa posebnim vijećem za organizirani kriminal i posebnim vijećem za ratne zločine, u kombinaciji sa postignućima IJC-a osigurala su nam kvalitetniji i efikasniji pravosudni sistem u BiH. U to nema sumnje.

Još nismo došli do kraja, ali se približavamo situaciji da Bosna i Hercegovina ima politički najnezavisniji i najefikasniji sistem pravosuđa u cijelom regionu.

Međutim, kao i uvijek, još predstoji mnogo posla, mada sve

više i više teret reformskog procesa pada na pleća domaćih organa, a posebno Visokog sudskog i tužilačkog vijeća.

Izazovi u budućnosti

Dva su izazova koje je potrebno posebno sagledati.

Prvi je restrukturiranje **sudova za prekršaje**.

Sadašnji sistem, sa dvije različite strukture sudova, od kojih je jedna za redovne sudove a druga za sudove za prekršaje, očito nije finansijski održiva. Sada bismo ozbiljno trebali razmotriti spajanje sudova za prekršaje sa redovnim sudovima, kao što je već urađeno u Brčkom.

Ova reforma bi također trebala voditi ka uvođenju brzih i efikasnih procedura za rješavanje prekršajnih predmeta. Pripremljen je nacrt zakona i trenutno se finalizira kako bi se prekršajni postupak doveo u sklad sa sadašnjom evropskom najboljom praksom i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima. Vrlo brzo ćete imati priliku da učestvujete u javnoj debati o novom zakonu.

Međutim, najveći izazov koji je još pred nama jeste izvršiti reformu sistema **finansiranja sudova i tužilaštava**.

Ukupno akumulirani dugovi entitetskih sudova i tužilaštava su zapanjujući. Krajem decembra 2003. godine, ti dugovi su dostigli iznos preko 16,5 miliona KM u Federaciji BiH, a preko 6 miliona KM u RS.

Sredstva koja stoje na raspolaganju ne raspoređuju se jednako između sudova. Na primjer, u Kantonu Sarajevo, ukupan akumulirani dug po sudiji iznosi otprilike 500 KM. U Hercegovačko-Neretvanskom kantonu, ta brojka iznosi nevjerovatnih 77.000 KM.

Ovi podaci, kao i brojna pisma koja su stigla u moj ured, poput onoga iz Općinskog suda Tešanj, gdje su nedavno isključeni telefoni zbog nemogućnosti plaćanja računa, jasno

pokazuju da se pravosuđe ne finansira adekvatno i da se sredstva ne raspoređuju na optimalan način.

Sistem u kojem 13 ministarstava pravde i 13 parlamenata utvrđuju sredstva za pravosuđe ne može garantirati građanima BiH jednak pristup pravdi. Jedino što oni mogu garantirati jeste pravosudna lutrija.

Prema tome, sistem finansiranja sudova u BiH mora se reformirati. To se ne može izbjeći.

Nema smisla baviti se problemom finansiranja bez istovremenog razmatranja i plaća u pravosuđu.

Trenutni troškovi za osobne dohotke (plaće i beneficije) predstavljaju 85% ukupnog budžeta pravosuđa u BiH, a samo 15% je na raspolaganju za druge troškove.

Bez značajnog godišnjeg povećanja ukupnog budžeta, što je malo vjerovatno u sadašnjoj ekonomskoj situaciji, i ako se ne budemo bavili pitanjem plaća, sva ušteda ostvarena u restrukturiranju će biti izgubljena u isplatama čak viših nivoa plaća sucima i tužiocima u budućem periodu.

Rješavanje ovog pitanje neće ići lako. I naravno neće biti ni popularno. Ali ono se mora riješiti.

Ja sam već razgovarao sa Visokim sudskim i tužilačkim vijećem i dogovorio neke opcije i uvjeren sam da ćemo doći do strategije za poduzimanje daljih aktivnosti.

Želio bih javno reći da veoma cijenim čvrst i hrabar stav koji je po ovom teškom pitanju zauzelo Visoko sudsko i tužilačko vijeće.

Istovremeno pozivam sve u ovoj prostoriji da se uključe u proces kada on počne u cilju davanja pozitivnog i realnog doprinosa. Budućnost pravosuđa u ovoj zemlji zavisi od toga da li ćemo ovo pitanje riješiti na pravi način.

Zahvaljujem.